

in Christo aliquo modo naturalis, suberat voluntati Christi.

2. Præterea. Sicut inferiores vires sunt sub ratione, ita corpus est sub anima. Sed inferiores vires in Christo obediebant, & omnino subiciebantur voluntati rationis: Ergo & corpus quantum ad omnia quæ in ipso accidere poterant, subdebatur voluntati animæ.

3. Præterea. Avicenna dicit in VI. Lib. de naturalibus, quod animæ alicujus spiritualis viri magis obedit materia, quam contrariis agentibus in natura. Sed anima Christi maxime fuit spiritualis. Ergo cum mors in corpore ejus acciderit ex aliquo agente contrario, videtur quod voluntas ejus humana poterat repellere mortem in illis passionibus (1) inductam.

4. Præterea. Ex voluntate sua humana per gratiam sanitatis, quam abundantissime habuit, aliis sanitatem conferebat, sicut Matth. VIII. 3. dicit leproso: *Volo mundare*. Sed non minus poterat in corpus proprium, quam in alienum. Ergo & poterat secundum humanam suam voluntatem præservare corpus à læsione, & morte.

5. Præterea. Major virtus fuit in anima Christi quam in qualibet alia creatura. Sed aliqua virtus creaturæ potest præservare corpus à morte, sicut lignum vitæ. Ergo multo fortius poterat hoc anima Christi.

6. Præterea. Moyses ex vi contemplationis divinæ jejunavit quadraginta diebus, quibus, ut videtur, conservabatur corpus à consumptione ex virtute animæ. Sed in Christo fuit anima multo potentior quam in Moyse: quia amplioris gloriæ præ Moyse habitus est, ut dicitur Heb. III. Ergo ejus anima poterat conservare corpus immune ab omni corruptione.

Sed contra. Corpus humanum non præservatur omnino à morte, nisi per gratiam innocentie, sicut in primo statu, vel per gloriam, sicut in ultimo statu. Sed utrumque istorum dare solius Dei est. Ergo anima Christi corpus suum non poterat à corruptione præservare; & ita necessitas moriendi sibi non subdebatur.

Præterea. Secundum naturam corruptibile non potest fieri incorruptibile. Sed anima Christi non poterat in ea quæ sunt supra naturam. Ergo cum corpus suum esset corruptibile, non poterat eum à corruptione præservare.

Præterea. Facere miracula est signum omnipotentie. Sed anima Christi non habuit omnipotentiam. Ergo non potuit propria virtute aliquod miraculum facere. Sed quod corpus corruptibile non corrumpatur, est maximum miraculum. Ergo hoc non subdebatur voluntati animæ Christi.

SOLUTIO.

Respondeo dicendum, quod ejus solius est immutare legem, & cursum naturæ impositum, qui naturam insituit, & ordinavit; quod solus Deus fecit: & ideo neque aliqua virtus corporalis, nec spiritualis, aut animæ, aut Angeli, nec etiam animæ Christi potuit ad immutationem legis naturæ impositæ divinitus, nisi per modum orationis, aut intercessionis: & ideo hoc fuit signum Deitatis Christi, quod imperando signa perficiebat, & non orando, sicut alii sancti. Et ideo cum secundum legem, & cur-

(1) *Al.* inductis. (2) *Al.* fuit, & infra obedivit.

sum naturæ mors Christi corpus consequeretur, ut dictum est, & ut dicit Magister in littera; dicendum, quod necessitas moriendi in Christo non subdebatur voluntati ejus humanæ, sed solum divinæ, ut una opinio dicit.

Ad primum ergo dicendum, quod verbum Damasceni est intelligendum de voluntate divina, quæ fuit illius personæ.

Ad secundum dicendum, quod sensibiles vires natæ sunt obedire rationi: & quanto ratio magis (2) fuerit virtute perfecta, tanto magis sibi obediet. Et quia Christus perfectissimam virtutem habuit, ideo hujusmodi vires omnino sibi subdebantur quantum ad rationem. Sed vires naturales vel animæ vegetabilis, vel etiam corporis, non sunt natæ obedire rationi: & ideo non est similis ratio.

Ad tertium dicendum, quod Avicenna ponit, quod mundus factus est à Deo mediantibus Angelis; unde ponit quod spiritui angelico materia obedit ad nutum, & per consequens animæ, in quantum Angelis assimilatur. Hæc autem repugnant fidei, & dictis aliorum Philosophorum, qui dicunt, quod Angeli non possunt in hæc inferiora effectum aliquem nisi mediante motu cœli: quod etiam repugnat fidei quantum ad aliqua quæ possunt Angeli facere, utendo virtutibus rerum naturalium in movendo inferiora, ut patet ex II. Lib. distinct. VIII. quæst. II. art. 5. Unde in hoc non est standum auctoritati Avicennæ.

Ad quartum dicendum, quod Christus etiam miracula sanitatis non poterat facere virtute humanitatis, sed Divinitatis sibi conjunctæ.

Ad quintum dicendum, quod lignum vitæ non poterat immortalitatem conferre principaliter; sed removebat quoddam, ex quo sequitur corruptio, scilicet extraneitatem à cibo assumpto, ut in II. Lib. dist. XIX. dictum est.

Ad sextum dicendum, quod quamvis Moyses non affligeretur ex jejunio quadraginta dierum, quia vires sensibiles suspensæ erant propter contemplationem Dei; tamen calor naturalis agebat, & fiebat deperditio, quamvis non tanta: quia quando vires intellectivæ vehementer contemplantur, etiam vires naturales in suis actibus impediuntur. Vel si nulla fiebat consumptio, hoc non fuit nisi virtute divina per miraculum.

QUÆSTIO II.

Deinde quæritur, utrum cum necessitate moriendi potuit habere ea quæ pertinent ad statum gloriæ. Et quia supra dictum est de his quæ pertinent ad gloriam animæ, ideo quæritur de his quæ pertinent ad statum gloriæ corporis, quam in transfiguratione ostendit Matth. XVII. & circa hoc quærantur duo.

Primo. Utrum illa claritas fuerit vera, vel imaginaria.

Secundo. Utrum fuerit gloriosa.

AR-

ARTICULUS I.

Utrum claritas quæ fuit in Christi corpore in transfiguratione, fuerit vera, & utrum fuerit imaginaria.

1. Ad primum sic proceditur. Videtur quod illa claritas non fuerit vera. In illud enim dicitur aliquid transfigurari quod non secundum veritatem ei inest, sicut dicitur II. Corinth. XI. quod angelus satanæ transfiguratur se in angelum lucis. Sed Christus dicitur transfiguratus, secundum quod illam claritatem demonstravit, ut patet Matth. XVII. Ergo claritas illa non secundum veritatem ei inerat.

2. Præterea. Luc. IX. (a) *Non gustabunt mortem, nisi videant regnum Dei.* Glossa Bedæ: „Idest glorificationem corporis in imaginaria representatione, futuræ beatitudinis.“ Sed quod est imaginarium, non est verum. Ergo illa claritas non secundum veritatem ei inerat.

3. Præterea. Impossibile est quod idem corpus sit simul opacum, & lucidum. Sed secundum veritatem rei corpus Christi opacum erat. Ergo claritas non inerat ei secundum rei veritatem.

4. Præterea. Claritas sensibilis maxime corrumpit visum. Sed claritas illa fuit maxima: quia super illud Matth. XVII. *Resplenduit facies ejus sicut sol*, dicit Glossa Hieronymi: „Deus non potest in hac vita tam clarum quid facere.“ Cum ergo oculi Apostolorum non fuerint læsi in visione illius claritatis, non fuit illa claritas sensibilis, sed solum imaginaria.

5. Præterea. Testes transfigurationis transfigurationi conformantur. Sed super illud Luc. IX. *Apparuerunt Moyses, & Elias*, dicit Glossa: Sciendum est, non corpora, vel animas Moysi, & Eliæ ibi apparuisse; sed ex subjecta creatura illa corpora fuisse formata. Potest etiam credi ut angelico ministerio hoc factum esset, ut Angeli eorum personas assumerent. Ergo nec ipsa claritas secundum quam facta transfiguratio, fuit vera, sed imaginaria.

Sed contra. Augustinus dicit, & supra habitum est dist. præced. quod si unum eorum quæ Evangelium de Christo dicit, verum non fuit, nec alia oportet dicere vera fuisse. Si ergo non fuit vera claritas, cum Evangelium hoc dicat, relinquitur quod non vere comederit, nec vere passus sit; quod est hæreticum.

Præterea. In operibus veritatis non est credendum aliquid false, & præstigiöse factum. Sed si illa claritas non fuisset vera, fuisset quoddam præstigiüm illudens oculis. Ergo nullo modo hoc dicendum est.

Præterea. Super illud Luc. IX. *Faciamus hic tria tabernacula*, dicit Glossa, quod Moyses, & Elias fuerunt testes de cœlo. Sed non fuissent veri testes, nisi ibi vere fuissent. Ergo ibi vere fuerunt, & sic vere claritas fuit.

SOLUTIO.

Respondeo dicendum, quod claritas illa fuit sensibilis, secundum veritatem in corpore Christi existens, ad ostensionem claritatis quam promiserat in sanctis post resurrectionem futuram, dicens: *Fulgurunt justi tamquam sol in regno patris eorum*: Matth. XXIII. 43.

In III. Sent. Tom. III.

Ex Edit. P. NICOL. (a) Non Marci IX. sicut prius, cum & Marci VIII. habeatur hic textus, & ibi nulla mentio hujus Glossæ, quæ interlinealis est apud Lucam sine Bedæ nomine, apud quem neutrobique occurrit. Sed nec sequens ex Hieronymo apud illum habetur. (b) Glossa Bedæ, non moderna, sed antiqua, quam secutus est S. Thom. licet in ea non exprimat nomen Bedæ.

Ad primum ergo dicendum, quod figura dupliciter dicitur. Uno modo dicitur qualitas resultans ex terminatione quantitatis; & sic non dicitur Christus transfiguratus, quia eadem lineamenta corporis in ipso erant. Et quia figura alicujus rei signum ipsius ponitur, sicut patet de imaginibus, quæ præcipue fiunt secundum representationem figuræ; inde translatum est nomen figuræ ut ponatur pro quolibet signo, quod instituitur ad aliquid significandum secundum assimilationem ad aliud. Hoc autem potest fieri & de eo quod est in rei veritate, sicut una res est imago, vel figura alterius, & de eo quod est in imaginatione tantum. Dicitur autem Christus figuratus, quia claritatem sibi veraciter inherentem assumpsit ad tempus, in figuram futuræ claritatis quæ erit in sanctis.

Ad secundum dicendum, quod Beda dicit imaginarium non quod est tantum in imaginatione, sed quod est imago, & figura alterius.

Ad tertium dicendum, quod non est inconueniens id quod est in se opacum in intrinsicis, habere claritatem in superficie, vel extensione, sicut æs politum; vel ex aliquo extrinseco superinducto, sicut ex reverberatione solis, vel alicujus hujusmodi: & sic fuit claritas in Christo, non quidem superinducta ex aliquo corpore superluceni, sed miraculose ab ipso Deo.

Ad quartum dicendum, quod claritas illa erat similis gloriosi corporis claritati, quæ visum non corrumpit, sed demulcet. Unde Apoc. XXI. comparatur claritati jaspidis, quæ visum demulcet, & delectat. Et hoc quidem contingit, quia est alterius generis quam ista claritas naturalis: provenit enim ex claritate spirituali animæ; quæ quidem non corrumpit proportionem oculi ad vim animæ, sed magis confortat. Unde hoc quod dicit Hieronymus, quod Deus non posset in hac vita tam clarum quid facere, intelligendum est ideo dictum esse, quia claritas hujus vitæ, scilicet naturalis, non est proportionabilis claritati patriæ, sed alterius generis existens.

Ad quintum dicendum, quod illa Glossa punctata est à Magistris: unde dicendum, quod uterque illorum vere ibi apparuit; sed Elias in anima & corpore, Moyses autem in anima tantum; quæ apparere potuit vel per aliquod corpus assumptum, sicut Angeli apparent; vel quia est potens, maxime Deo ordinante, facere aliquam in oculis speciem, illum hominem cujus est anima, representantem.

ARTICULUS II.

Utrum claritas illa fuerit gloriosa.

III. P. quæst. XLV. art. 2.

1. Ad secundum sic proceditur. Videtur quod claritas illa non fuit gloriosa. Matth. XVII. super illud: *Transfiguratus est &c.* Glossa Bedæ (b) dicit: „In corpore mortali ostendit non immortalitatem, sed claritatem similem futuræ immortalitatis.“ Sed claritas gloriosa est claritas immortalitatis. Ergo illa claritas non fuit gloriosa.

2. Præterea. Idem non potest esse subjectum præ-

nalitatis, & gloriæ. Sed corpus Christi erat subiectum penalitibus. Ergo non poterat in eo esse claritas gloriosa.

3. Si dicatur, quod claritas illa redundabat ex gloria animæ; contra II. Corinth. 111. Tanta erat claritas in facie Moysi, quod non poterat inspicere nisi velaretur: & Matth. 1. super illud: *Non cognoscebat eam donec peperit*, dicit Glossa: „Joseph Maria, riam facie ad faciem videre non poterat, quam „ Spiritus Sanctus repleverat. „ Sed Maria & Moyses non habebant animam glorificatam. Ergo non est verum quod illa claritas ex glorificatione animæ processit.

4. Præterea. Proprietas corporis gloriosi non solum est claritas, sed etiam agilitas, & impassibilitas, & subtilitas. Si igitur claritatem assumpsisset, quæ est gloriosi corporis proprietas, debuisset etiam alias proprietates assumere.

5. Præterea. Claritas gloriosa non videtur ab oculis non glorificato. Sed oculi Apostolorum, qui viderunt Christi claritatem, non erant glorificati. Ergo illa claritas non fuit gloriosa.

6. Præterea. Claritas gloriosa non est corpori naturalis. Sed claritas illa fuit corpori Christi naturalis; quod patet per verba Hilarii superinducta, ubi dicit: *Si Domini corporis solum ista natura sit ut sua virtute feratur in humidis, & sistat in liquidis, & extructa transcurrat; quid per naturam humani corporis carnem ex Spiritu Sancto conceptam iudicamus?* & Glossa (b) Matth. xvii. dicit: *Speciem quam habebat per naturam ostendit, non amittens carnem, quam assumpsit voluntate.* Ergo claritas illa non fuit gloriosa.

7. Præterea. Claritas illa non solum fuit in corpore Christi, sed etiam in vestibus ejus, ut patet ex textu Evangelii. Sed in vestimentis non potest esse gloriosa claritas. Ergo nec in corpore Christi tunc fuit.

Sed contra. Phil. 111. super illud: *Configuratum corpori claritatis*, dicit Glossa (interlinealis) „ Assimilabimur claritati quam habuit in transfiguratione „ ne. „ Sed assimilabimur claritati gloriosæ. Ergo tunc habuit claritatem gloriosam.

Præterea. Matth. xvii. dicit Glossa, (c) quod apparuit in ea claritate quam habebit peracto iudicio. Sed tunc habebit claritatem gloriæ. Ergo & in ea tunc apparuit.

Præterea. Claritas non gloriosa non ostendit gloriam resurrectionis. Sed ad hoc Christus transfiguratus est ut gloriam resurrectionis ostenderet, ut dictum est. Ergo erat claritas gloriosa.

SOLUTIO.

Respondeo dicendum, quod Hugo de Sancto Victore dicit, quod Christus assumpsit omnes proprietates, seu dotes corporis glorificati adhuc corpus passibile gerens, quamvis in Christo non proprie habebant rationem dotis; sicut subtilitatem in nativitate, quando egressus est de utero virginali, claustris pudoris manentibus clausis; agilitatem autem, quan-

(1) Al. sic claritas viæ assimilatur claritati patriæ. (2) Nicolai omittit claritati.

Ex EDIT. P. NICOLAI. (b) Nullius nomen præfert, sed ex Beda utrumque colligitur, & ex Rabbano, qui & ex Beda sumpsit. (c) Non moderna, sed vetus interlinealis tantum. Moderna vero collateralis: *Resplenduit facies ejus in exemplum futuræ claritatis, quam sublati impiis justi videbunt.* Et Hieronymus ibi: *Transformatus est in eam gloriam qua postea venturus est in regno suo*: ut & Beda ibidem: *Talis post iudicium cunctis apparebit electis.* (d) Solum hanc partem de impassibilitate indicat Hugo in tract. de Sacramentis Lib. II. part. viii. cap. 111. Sed integram notationem de quatuor dotibus habet Innocentius III. Lib. IV. de mysteriis Missæ cap. viii. quamvis ut ex Hugone citat ubique S. Thomas, ac nominatim quidem III. P. quæst. xlv. art. 2. & quæst. lxxxii. art. 3.

do super undas maris ambulavit; claritatem autem in transfiguratione; impassibilitatem in cena, quando corpus suum ad edendum discipulis sine hoc quod divideretur dedit. (d) Et hoc quidem non potest intelligi quantum ad ipsas qualitates, sive habitus gloriosi corporis, quia contrariantur conditionibus, & proprietatibus corporis passibilis. Christus autem semper ante resurrectionem passibile habuit. Nec hoc quod corpus ejus à discipulis edentibus non dividebatur, fuit propter impassibilitatem; sed quia non in propria specie comedebatur, sed in specie panis, in qua fiebat fractio. Unde cum contraria non sint simul in eodem, non poterat tunc habere qualitates corporis gloriosi; sed actus illarum proprietatum fuerunt in eo, non quidem procedentes ex aliquo inhaerente, sed supernaturaliter divino miraculo, ut dicit Dionysius in epistola iv. ad Cajum: *Super hominem operatur ea quæ sunt hominis: & hoc monstrat virgo supernaturaliter concipiens, & aqua instabilis materialium, & terrenorum pedum sustinens gravitatem.* Dicendum ergo, quod ille fulgor non fuit proveniens ex aliqua proprietate corporis gloriosi existente in corpore Christi; sed fuit miraculose, & divinitus inductus in corpore Christi. Fuit tamen ille fulgor ejusdem generis cum fulgore corporum glorificatorum, non tamen ita perfectus; (1) sicut charitas viæ assimilatur charitati patriæ. In Moysse autem fuit claritas similis (2) claritati patriæ, sicut fides visioni, non ejusdem generis; & ideo aspectum intuentium offendebat, quod non fuit de claritate Christi. Et hujus ratio est, quia anima Christi glorificata erat, non autem anima Moysi: unde & corpori ejus poterat conveniri attribui claritas gloriosa; non autem corpori Moysi, ne prius esset gloria in corpore quam in anima.

Ad primum ergo dicendum, quod ex glossa ista habetur, quod non fuerit habitus claritatis, sicut in corporibus immortalibus; sed fuit actus splendoris similis ex divino miraculo.

Per quod patet etiam solutio ad secundum.

Ad tertium dicendum, quod non potest esse quod claritas fuerit in corpore ex gloria animæ: quia anima Christi adhuc erat passibilis ex illo respectu, quod est forma corporis: unde gloriam in corpus non transfundebat, ut dictum est.

Ad quartum dicendum, quod etiam actum aliarum dotum Christus ostendit; sed aliter, ut dictum est. Sed tamen secundum illa non dicitur transfiguratus: quia aliæ dotes non pertinent ad aspectum, secundum quem præcipue de figura alicujus iudicamus, sicut claritas, per quam aliquid in seipso videtur.

Ad quintum dicendum, quod hoc intelligitur quando corpus gloriosum non vult se ostendere.

Ad sextum dicendum, quod illa claritas dicitur sibi fuisse naturalis, in quantum corpus illud ordinatum erat ad illam claritatem habendam, sicut virtutes dicuntur animæ naturales; vel in quantum erat conformis claritati animæ; vel ratione Divinitatis.

Ad

QUÆSTIO II.

Ad septimum dicendum, quod in vestibus erat splendor ex claritate corporis procedens.

EXPOSITIO TEXTUS.

Sicut aliis hominibus. Similitudo attenditur in quantum aliis hominibus necessitas moriendi inest natura, non in quantum est ex peccato.

Sunt enim quatuor status hominis. Contra. Boetius in Lib. de duabus naturis & una persona Christi, assignat tres. Dicendum, quod Boetius assignat status

humanæ naturæ quantum ad conditiones corporis principaliter: quod quidem in primo statu erat animale, in secundo corruptibile, in tertio spirituale. Magister autem assignat principaliter quatuor status quantum ad conditiones animæ, ut patet.

Immunitatem peccati. Non quantum ad potentiam peccandi, sed quantum ad actum, Boetius vero dicit, quod de primo statu accepit ea quæ ad vitam animale pertinent, scilicet comedere, dormire, & hujusmodi.

DISTINCTIO XVII.

Si omnis Christi oratio, vel voluntas impleta sit.

POST prædicta considerari oportet, utrum Christus aliquid voluerit, vel oraverit quod factum non sit. Hoc enim existimari potest per hoc quod ipse ait, Matth. xxvi. 39. „ Pater, si possibile est, transfer à me calicem istum; verumtamen non sicut ego volo, sed sicut tu vis. „ Hic namque voluntatem suam à Patris voluntate discernere videtur. Quocirca ambigendum non est, diversas in Christo fuisse voluntates, juxta duas naturas, divinam scilicet voluntatem, & humanam. Et humana voluntas est affectus rationis, vel affectus sensualitatis: & alius est affectus animæ secundum rationem, alius secundum sensualitatem; uterque tamen dicitur humana voluntas. Affectu autem rationis id volebat quod voluntate divina, scilicet pati, & mori; sed affectu sensualitatis non volebat, immo refugiebat. Nec tamen in eo caro contra spiritum, vel contra Deum concupiscebat: quia, ut ait Augustinus de Civ. Dei Lib. XIX. cap. iv. nonnullum est vitium, cum caro concupiscit adversus spiritum. Et super Gen. ad litt. Lib. X. cap. xi. „ Caro autem dicta est „ concupiscere, quia hoc secundum ipsam agit anima, sicut anima per aurem audit, & per oculum videt, „ caro enim nihil nisi per animam concupiscit. „ Sed concupiscere dicitur, cum anima carnali concupiscencia spiritui reluctatur, habens carnalem delectationem de carne, & à carne adversus delectationem quam spiritus habet. Ipsius autem carnalis concupiscencia causa non est in anima sola, nec in carne sola: ex utroque enim fit, quia sine utroque delectatio talis non sentitur. Talis igitur rixa, talisque concertatio in anima Christi nullatenus esse potuit: quia carnalis concupiscencia ibi esse nequit. Dei (1) enim voluntas erat, & rationi placebat ut id secundum carnem vellet, quatenus veritas humanitatis in eo probaretur. Nam qui hominis naturam suscepit, quæ ipsius sunt, subire debuit. Ideoque sicut in nobis duplex est affectus, ut mentis affectu nollet, sicut & sensualitatis; ita & in eo debuit esse geminus affectus, ut mentis affectu vellet mori, & sensualitatis affectu nollet, sicut in viris sanctis fit. Petro enim ipsa veritas dicit, Joan. xxi. 18. „ Cum senueris, „ extendes manus tuas, & alius te cinget, & ducet te quo tu non vis; „ scilicet ad mortem; quod exponens Augustinus, super Joan. tract. cxxiii. dicit, quod „ Petrus ad illam molestiam nolens est ductus, nolens „ ad eam venit; sed volens eam vicit, & reliquit affectum infirmitatis, quo nemo vult mori: qui adeo est „ naturalis, ut Petro nec senectus abstulerit: unde etiam Dominus ait, Matth. xxvi. 39. Transeat à me calix iste: sed vicit eum vis amoris. „ Ergo & in Christo secundum humanitatem, & in membris ejus geminus est affectus: unus rationis charitate informatus, quo propter Deum quis mori vult; alter sensualitatis carnis infirmitati propinquus, & ideo conjunctus, quo mors refugitur: ut enim ait Augustinus, epist. cxx. cap. vi. Paulus mentis ratione cupit dissolvi, & esse cum Christo; sensu autem carnis refugit, & recusat. Hoc habet humanus affectus, quoniam diligit vitam, odit mortem. Secundum affectum istum Christus noluit mori, nec obtinuit quod secundum istum affectum petiit.

Auctoritatibus probat diversas in Christo voluntates.

EX affectu igitur humano quem de Virgine traxit, volebat non mori, & calicem transire orabat. Unde Beda, sup. Marc. xiv. „ Orat transire calicem, quia homo est Deus. Pater, si fieri potest, transfer à me „ calicem istum. Ece habes voluntatem humanam expressam. Vide jam rectum cor: Sed non ut ego volo, „ sed quod vis. Unde alibi, Joan. vi. 38. Non veni facere voluntatem meam, quam scilicet temporaliter „ sumpsi de Virgine; sed voluntatem ejus qui misit me, quam scilicet æternam habui cum Patre. „ Hic aperte dicit, duas in Christo fuisse voluntates, secundum quas diversa voluit. Hieronymus (a) quoque super illum locum, Matth. xxvi. 41. „ Spiritus (2) promptus est, caro autem infirma, „ dans intelligi hic duas voluntates exprimi, ita ait: „ Hoc contra Euthychianos, qui dicunt in Christo unam tantum voluntatem. „ Hic autem ostendit humanam, quæ propter infirmitatem carnis recusat passionem; & divinam, quæ prompta est perficere dispensationem. „ Augustinus etiam duas in Christo asserit voluntates, dicens (in Psal. xxxiii. conc. 1. super illud, „ Rectos decet collaudatio „), Quantum distat Deus ab homine, tantum „ rum

(1) Al. etiam. (2) Al. additur autem.

Ex EDIT. P. NICOLAI. (a) Immo Beda, non Hieronymus, cum sint longe posteriores illo Euthychiani hæretici, contra quos ita locutus esse præsumitur; sed inde natus error, quod cum hæc verba Bedæ subnectantur aliis ex Hieronymo sumptis in Glossa, putatus est integer locus esse revera Hieronymi, qui sub nomine Bedæ in Cathena aurea S. Thom. refertur; quamvis illius initium sit Hieronymi, ex quo mutatus est Beda, nimirum: *Hoc adversus temerarios qui quicquid crederint, putant se posse consequi etc.*